

EL BORINOT

Setmanari il·lustrat

20 cms.

ANY IV. N.º 146

9 SETEMBRE 1926



PREU DE SUBSCRIPCIÓ: 2'50 PTES. TRIMESTRE

LA CORRESPONDÈNCIA A L'ADMINISTRACIÓ: ANGELS, 22 I 24. — BARCELONA



Reproducció de Joaquim Sunyer (mostra dels gravats del darrer volum de «Monografies d'Art», amb un pòtic de Josep M.ª Junoy).

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

2. - EL BORINOT.

El gitano i l'anunci

El "Mero" era un gitano de ciutat que es guanyava la vida, entre altres coses, en la compra i venda de bèsties de quatre ferradures anomenades ingènuament animals de tracció. Era ja entradet d'anys; però amb cap cabell blanc i amb una veu forta, molt forta, talment com un tro (qui en lloc d'anunciar aigua anunciés aiguardent). Venia a ésser com un símbol al qual les seves bèsties, més dèbils que irracionals, els hagués estat d'allò més bé d'imitar. Malauradament, no succeïa així, tenien tot l'aire que anaven a caure a cada pas i en els ulls talment semblaven que haguessin perdut la nit entre llàgrimes, corpreses d'una pena sentimental. Les seves habilitats disminuïen quelcom aquest mal efecte, però no em puc explicar com arribava a vendre tals deformitats; potser la seva lacònica, la seva manera de portar-vos a la taverna ens donaria l'única explicació; especialment això de portar-vos a la taverna on les "copes" feien més efecte que tots els seus elogis i el possible tipus que la pobra bèstia pogués tenir.

Però, el negoci d'un quant de temps ençà anava malament. Amb això dels automòbils exòtics, dels Fords, i especialment amb aquella "Fira de l'Automòbil Usat" haurien acabat per fer-li una ruïnosa competència. Tot explicant aquestes trifulgues i bevent cafè i copa, fou com el vaig conèixer. Es, naturalment, una manera vulgaríssima de conèixer un gitano. Aneu a les dues a qualsevol cafetoner de barriada i àdhuc pels voltants de la Ronda de Sant Pau, i en trobareu més d'un, per-

què, si els quartos arriben, hi duen tota la família sencera. Irònicament em vaig treure un cert diari especialitzat en la publicació d'anuncis tètrics i en els serveis higiènics i li vaig mostrar tot de pàgines on es veïen la mar d'anuncis d'automòbils. "Qui no anuncia no ven" li repetia contínuament, tot fent-li un elogi de la difusió de l'anunci i explicant-li els enormes avantatges que reporta d'anunciar. Si anunciéu el vostre negoci, es revifarà. Cal fer una propaganda eficaç i moderna. No hi planyeu despeses, car guardaran una relació directa en el nombre de les nostres ventes. Veieu aquests ninots? ells indueixen a la imitació, i hom quan compra un auto i s'installa enfront del volant, maquinament es compara amb aquell anunci llegit i vist. Això és el que us cal de fer i veureu com la gent en lloc de comprar autos comprarà ases, matxos i algun cavall. I vós, triomfant, llavors, i ric, us veurem lluir una cadena que pesarà almenys mitja lliura i manar un cotxet lleuger amb un cavall andalús, jove i ple de sang. Totes les dones es tombaran; us hi escaurà la mar de bé.

La meva xerrameca havia fet l'efecte desitjat i fins potser un xic més enllà; car els ulls del "Mero" li lluïen quasi fosfòricament i en tot el seu rostre bru es llegia una passió característica: l'ambició. Les meves imatges es veu que l'havien seduït. El pobre, allò de la cadena, del cavall jove i que les dones es tombessin a guaitarlo, no ho havia pogut resistir. Em prometé, entusiasmat, que empraria mitjants moderns en el seu negoci i que faria una bona campanya anunciant.

Vaig sortir del tavernot, sota les

Lletra de Berlín

mirades estranyades de la majoria dels concurrents. Al carrer el sol queia a plom i arrencava de la carretera un polsim brut. Reflexionava; la meua consciència em deia que potser havia enraonat excessivament; aquell pobre home, qui sap el que és capaç de fer. Però no; a tot tirar un desengany, i quan descobriria la meua "llauna" em llençaria una maledicció. Bah! Però, tanmateix tenia la seguretat que l'havia convençut.

Dos dies després s'escaigué que vaig haver d'anar a una oficina de l'Ajuntament. Tot esperant tanda, viu el diari aquell sobre un banc, abandonat i rebregat (el diari, eh?). L'anava fullejant sense interès, perquè sí, quan vaig topar amb la secció d'anuncis breus que a voltes resulta divertida i us fa passar cinc minuts inofensivament. Allí trobeu de tot, però no hi busqueu res. Succeeix igual que als encants, que hi ha de tot, menys, precisament, el que vós busqueu. El cert és que jo vaig veure un petit onunci de tres ratlles que deia: "Voleu un ase de tota confiança? Acudiu al "Mero". Ningú com ell. Naps 13."

La meua cara en entrar a aquella oficina a pagar, era tota greu i seriosa; però llavors no es pogué estar de somriure de bon grat; la ridícula i ingenuïtat del gitano em tenien admirat,—fins que el funcionari mirant-me amb ulls impenetrables i indiferents, talment com un xai, em preguntà, tot netejant-se les ulleres:—De què rieu?

JOSEP GARCÉS



Arribeu a Berlín entre dos llums, a l'hora que la ciutat es veu a través de la claror lletosa del crepuscle, i la sensació que us dóna d'entrada, sobretot en arribar a l'hotel o en asseure's en un dels cafès de Kuerfuertendarm, és que a Berlín ha esdevingut quelcom que ha transformat l'essència de la ciutat. Es una sensació de moment inexplicable, però que, per poc observador que sigueu, no us passa desapercebuda. Fins que han passat dos o tres dies, no us doneu compte que l'esdevingut és, tot simplement que ara Berlín, comparat amb el de dos i tres anys enrera, és més alemany. Sembla inversemblant, però és així. Aquells estrangers que en el bon temps de l'inflament fiduciari emplenaven hotels, restaurants i espectacles, que donaven a la ciutat una tònica diferent de l'habitual, fa temps que se n'han anat, i Berlín, alliberat d'ells, s'ha recobrat. Torna a ésser Berlín. I en passejar-vos per aquells carrers estrets i antics que envolten l'església de Sant Pere (Petrikirch), en l'illa que forma el riu Spree, torneu a sentir palpitant el verdader Berlín, aquest Berlín que la ficció, sostenint les bambalines de la vida, semblava haver mixtificat.

Una altra de les coses de les quals us adoneu de seguida és la creixença constant d'aquesta ciutat. Avui, asseguren els berlinesos donats a les estadístiques, Berlín té prop de quatre milions d'habitants; quasi el doble dels que tenia en 1914.

Ço que cada dia pren aquí proporcions gegantines és el suburbi. Es una cosa fantàstica. Aquest suburbi de color de clara d'ou, sense les llaunes de petroli que fan la circumvalació de totes les ciutats, creix amb una intensitat escruixidora. Els carrers es fan inacabables, amb un final que es perd desdibuixat dins el formigueig de la boira i que per més que camineu no

4. - EL BORINOT.

arribeu mai a trobar. Aquesta creixença del suburbi es deu, principalment, a que a Berlin han abandonat el seu antic sistema d'edificar cases amb habitacions econòmiques dins els patis o solars que formen les illes dels edificis, àdhuc dels força aristocràtics.

La ciutat fa l'efecte imposant de sempre. La unitat arquitectònica de l'estil pedant i kolossal—una barreja de germanisme i classicisme italià—que la política de l'imperi imposà a Alemanya, aquí impressiona vivament, perquè la ciutat ha estat feta amb el cap. Els alemanys saben que per construir ciutats i embellir-les no n'hi ha prou de crear una comissió, decretar reformes violents i formular pressupostos, sinó que cal, abans, tenir un criteri estètic i saber concretament el que s'ha de fer.

Per això a Alemanya és possible de trobar ciutats com Munich, Nuremberg, Dresde, Leipzig, totes tan ben construïdes, amb el seu caràcter diferent i el seu esperit ben marcat i definit. A França tenen París, una meravella única en el món; però totes les altres ciutats franceses són fetes de les deixalles provincianes de la capital, que s'ho ha menjat tot. De les ciutats italianes no en parlem, perquè els italians ja se les han trobat fetes. El cas d'Alemanya, amb la seva floració de ciutats, no s'ha repetit a Europa. I el més sorprenent d'aquestes ciutats alemanyes és que les seves reformes, el seu embelliment, sembla que no hagi estat artificial i violent, sinó tot el contrari; natural, pausat, invisible, fet al compàs de les generacions que hi han anat passant successivament.

A Berlin a conseqüència de l'engrandiment de la ciutat, el servei de tramvies, metropolità, autòmibus i automòbils s'ha intensificat de tal manera que si els alemanys fossin americans, avui el tràfec de la capital alemanya produiria als estrangers la mateixa impressió desconcertant, atüido-

ra, que produeix el de Nova York. Aquí, però, arreu es respira l'ordre més perfecte. Vianants i vehicles marxen amb mètode, com obeïnt a una sola mà. Les ordenances municipals es compleixen a la lletra i les ordenances municipals, pels bons alemanys, són l'evangeli.

I és que els alemanys tornen a ésser els de sempre. Exteriorment una mica més sentimentals i lírics, si voleu; però en el fons els mateixos alemanys; disciplinats, positius i pràctics.

Sigui com sigui, avui Berlin, sobretot pels estrangers, és una ciutat més agradable. Durant aquells dies de l'inflament, éreu esguardats amb malfiança, com si haguéssiu vingut aquí per a apropiiar-vos de les carteres dels pacífics ciutadans. Ara, en canvi, sou rebut amablement, amb una amabilitat fins i tot embafadora i que no sabeu mai com interpretar: adés us sembla un afalac, adés una befa.

Això últim no té res d'estranyar. Els alemanys, per una curiosa hermenèutica del coneixement, han arribat a creure's que són superiors als altres mortals. Aquesta, sembla, ha estat la tasca que s'han imposat sempre els governants alemanys: fer arribar a creure al seu poble que és el primer en tots els ordres de la vida. Això ho han anat inculcant a petites dosis, amb una mixtura d'idealisme, sentit comú i altres components no tan fàcils de descriure, però que han arribat a produir abastament l'efecte desitjat. Potser sí que el mèrit d'aquests governants alemanys no ha estat tan gran com a primer cop d'ull sembla, perquè el patriotisme alemany no és més que una irradiació de l'egoisme i la utilitat; però de totes maneres cal reconèixer que té el seu mèrit, i no petit. Prova d'això és que no ho han aconseguit de fer-ho els governants d'altres nacions i que els alemanys ho creuen amb una convicció gairebé platònica. L'única cosa que segurament haurà facilitat aquesta tasca haurà es-

tat el que l'esperit alemany—això és el que més sorprèn d'aquest poble—forma un bloc homogeni, harmònic, que, malgrat la seva polifonia, es mou a un compàs únic i vibra amb el mateix ritme.

Els únics que, sembla, desentonen d'aquest conjunt són precisament els representants dels partits governants, que fan poc cas d'aquella llegenda daurada "Erst das Vaterland, darauf die Partei" (Primer la pàtria, després el partit) que es llegeix en la combinació de cada lletra que porten les figures que sostenen els balcons de les tribunes del Reichstag. Però el poble alemany, dòcil i obedient, està cansat de política i, llevat les èpoques d'eleccions i de plebiscits, s'oblida fàcilment del que s'esdevé dins aquell palau estil renaixement clàssic italià que és el Reichstag.

Actualment, l'opinió del poble alemany davant dels esdeveniments polítics és inerta i morta. Això no vol dir que d'aquí poc temps, aquesta opinió no pugui esdevenir vivent i dinàmica; però per ara segueix tal com és. L'entrada de la seva nació a la Societat de les Nacions no preocupa als bons alemanys. En aquest punt concret, entre els alemanys i la gent dels països meridionals no hi ha cap diferència. A dir la veritat, la Societat de les Nacions no ha interessat mai els alemanys. Tots els seus actes han estat quasi sempre comentats amb ironia. Els humoristes han trobat penes sobre aquesta Societat, que han batejat amb el nom de "Reisenderhotengesellschaft" (Associació de viatjants de banquets).

A Alemanya el govern, com digué el canceller Luther, en un discurs a la Cambra de la Indústria i el Comerç, s'esforça en la seva política interior i exterior a establir un ambient de tranquil·litat i per tant no és estrany que avui, políticament, es visqui aquí en un estat d'ataraxia envejable i que sembla fet a posta per a fer denteta als francesos.

Avui, dia en què escric aquest article, és diumenge. He passejat pel parc de Tiergarten, amb jardins estil Versailles, i he observat una cosa molt curiosa, que s'adiu amb la gràcia i la capacitat que per fer les coses amb mètode tenen els alemanys. Molts entren a recórrer el parc amb un pla determinat, premeditat abans. Aquest pla consisteix a anar visitant, una per una, les estàtues de tots els sobirans de la marca de Brandenburg i del regne de Prússia, que manà col·locar allí l'emperador Guillem II. En toquejar, quan la ciutat ha pres un aspre color de vi novell, la millor hora de les grans ciutats, els cafès, restaurants, music-halls, cabarets, s'han vist assaltats, envaïts per la gentada que cercava divertir-se desenfrenadament, presa d'un defici estrany. Quan arriba l'hora de divertir-se, l'ordre i el mètode esdevenen purs sofismes. Llavors és quan els alemanys, els berlinesos sobretot, posen de relleu la "llibertat" de llurs costums, que escriurien a la nostra classe mitja. Perquè els alemanys—i aquesta és la impressió que s'enduu tothom qui fa estada aquí—materialment han arribat a un grau de perfecció gairebé insuperable. En canvi, moralment... val més no parlar-ne.

Agost 1926.

OCTAVI ARTÍS

N. de la R.—El nostre redactor corresponsal enviat especial, que diríem, si EL BORINOT no fos un setmanari modest i que no es vol donar massa importància, ho troba molt pla això de fer articles de fabricació periòdica, d'aquests que els diaris que s'estimen publiquen contínuament, i ens ha escrit dient que ens n'enviaria tants com volguéssim. El que no podem assegurar als nostres lectors és si ens n'enviarà gaires més sobre Alemanya (remarquem que aquí no es diu *des d'Alemanya*) perquè el món és molt gran, i li agrada de canviar sempre de lloc i de tema.

Prosa estiuenca

Després d'estar vuit horetes diàries al sol, que et van convertint en un tros de xocolata—pel color i el tacte—és natural que ara, en agafar la ploma i tractar d'esprémer el nostre intel·lecte per fer-li lliurar una mica de bon humor, un raget d'humorisme, ens surti, en lloc d'això cobejat, una prosa humida—per la suor—que amb prou feines servirà per distreure'ns un xic.

I ara, llegidor amic, obert aquest escrit, amb aquest parèntesi, si et plau, tira avant, però pensa que t'hem avisat abans, i que no s'admeten reclamacions. Per tu faràs!

* * *

La tauleta rodona, d'aquell recó del Tupinamba de la *ex-villa* de Gràcia, sens dubte és el lloc on s'han oït, i es continuen oïnt, les més fantàstiques llegendes. Parlant més clar, podríem anomenar-les "boles" "guatelles" o "bòfies", el cas és el mateix, mantes vegades la pianola, que de tant en tant ens tortura les orelles, s'ha parat sobtada per la grandiositat de la bola deslliurada, o bé la tauleta ha trontollat amb imminent perill del vidre del seu damunt.

L'autor de la que ara vaig a provar d'explicar-vos és en Bartomeu.

En Bartomeu és un xicot d'uns trenta dos anys, més alt que baix, grassó, amb una panxeta i uns gestos que el fan semblar el *barba* d'una companyia de còmics aficionats *malos*.

L'altre dia—digué, tot envoltant les paraules amb un aire patètic que els donava un to melodramàtic—al nebot

del germà petit del *novio* de la filla del *sereno* del barri del meu germà gran, li'n va passar una de grossa. Figureu-vos si seran animals alguns metges, que un, després d'operar-lo d'apendicitis, va tenir de tornar-lo obrir, perquè s'havia oblidat dintre el cos el pacient, la petaca, el llibret del paper i els llumins.

I tot dient això, respirà fortament i explanà reptadorament la seva mirada per la rotllana d'oients, com buscant un polemista.

El silenci era pregon, la pianola havia emmudit, el cambrer ens portà oportunament una ampolla d'aigua gelada, tots esperàvem la frase que s'imposava, el temps passava i la paraula enginyosa no arribava. Per fi—tot arribant en aquest món—en Ponç, el Benjamí de la colla, digué tímidament i tot allargant extraordinàriament els mots i embolcallant-los amb un aire més tètric, encara, que el d'en Bartomeu:

—Sí, és veritat; jo vaig trobar-m'hi; i per cert, que en Bartomeu s'ha oblidat de remarcar que un cop recuperats els objectes de referència, quan ja donava per acabada l'operació, va tornar a reemprendre la tasca, perquè s'hi havia deixat el paraigua!

La rialla es generalitzà i en Ponç s'apuntà l'èxit d'haver fet riure en Bartomeu i tot.

I ara, llegidor amic, si no t'he estat grat, torna a llegir el parèntesi que encapçala aquest escrit i perdona l'autor d'aquest fruit, propi del temperament que hom obté disfrutant de vuit horetes diàries de sol.

LLUÍS BOTA I VILLÀ

Agost de 1926.

MONTSERRAT

UNA CARTA DE 75 ANYS ENRERA

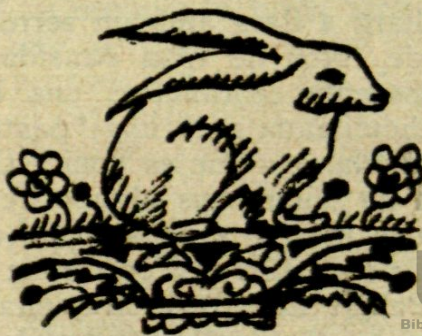
En una carta datada a Igualada, del dia 22 de setembre de 1851 (tramesa al *Brusi*) llegim això:

“Les persones que es trobaven ahir a les muntanyes de Montserrat, van presenciar una escena que els va esbalair. De l'ermita de Sant Jeroni estant, on eren reunides algunes famílies de Barcelona, van veure dos objectes movibles sobre un dels pics cònics i isolats, l'altura dels quals és més gran que no la del més enlairat campanar d'aquesta capital. D'antuvi hom creié que serien unes aus de rapinya de les que tenen llurs nius en aquells indrets inaccessibles, però foren aterrats quan amb l'auxili d'una ullera de llarga vista es convenceren que aquells objectes eren dos homes. Els habitants de la muntanya van assegurar que allò era impossible i que cap ser humà no havia pujat fins allí. Molts trigaren a convèncer-se de la realitat, per tal com vertaderament es palmava de considerar com havien pogut assolir el cim d'un d'aquells pics aguts, que té unes tres centes vares d'alçària, tallades per tots costats quasi perpendicularment. Que hi eren arribats era cert; però tots els qui van presenciar aquest espectacle van creure que difícilment podrien emprendre el descens sense ésser víctimes d'alguna desgràcia; perill imminent que comprendrà qualsevol que conegui les escabrositats del Montserrat. Els ànims s'affligiren i molts pregaren la Verge protectora de la Muntanya per la vida d'aquells dos homes.

Al cap d'una estona foren vistos donar-se una estreta abraçada i començaren a davallar sense valer-se de cordes bo i agafant-se solament en les berrugues de les pedres. No creiem que pugui fer-se una ascensió més difícil i exposada. Tanmateix la realitzaren amb tota felicitat. Totes les persones que van presenciar llur gosa-dia s'hi atansaren per saludar-los desitjant saber llurs noms. Es diuen Josep Pujol i Francesc López Fabra.

S'ignora el motiu que els va empenyer a tan temerària empresa. No mancà qui indicava que potser fóra el compliment d'algun vot, contret en mig dels perills de grans viatges. El primer d'ells ha fet ja trenta nou expedicions a Amèrica, i és a punt d'emprendre la que fa quaranta; l'altre és arribat d'una expedició per tot Europa i fa un mes que es trobava en una ascensió anàloga al Mont-Blanch i al gran Sant Bernard. L'un i l'altre van assegurar que d'aquell cim estant havien fruit d'un panorama pintoresc d'una gran part del Principat, i que per fer una expedició arriscada i gaudir d'una de les més extenses i admirables vistes del món no calia pas sortir d'Espanya.

Vertaderament la muntanya de Montserrat no té rival al món i ha d'ésser considerada com la perla de Catalunya.





Escorxament d'un elefant.

Fotografies originals de l'obra de N. M.^a Rubió i Tudurí «Ca

LLANTERNA ESTRAMBÒTICA

BALL DE CARRER

Ha estat del noi gran de casa l'esperar la idea genial. El dissabte a la vetllà tindrà lloc el "grandiós" ball d'orquestra que serà l'orgull del veïnat qui ha pagat. El carrer està guaranit de llarg a llarg amb un serrell de paper de color de rosa pansida i a cada doscents centímetres una bombeta ridiculitzada amb una "pantalla" de paper blanc.—Que és bonic! Oidà! Tothom ho diu menys alguna llengua bruta, que mai no en manquen, coaccionada pels veïns del carrer de més avall. Penjat de tort a la punta del carrer hi ha el cartell: "Grandiós ball d'orquestra, etc., etc." amb un dibuix que hom amb prou intuïció artística

pot endevinar que representa una parella que ballen, segurament. L'obra és del cansalader qui de jove tenia força afició al dibuix. Això ha produït moltes censures; els ignorants troben que és un bunyol, però els que tenen sentiments artístics li han trobat molt de mèrit, diuen que és estil cubista. El cansalader, que d'això del cubisme, no en sap res, diu que realment és aquest el seu estil.

Tota la setmana penjant penjarolles. Per fi arriba l'esperada nit del dissabte. Quin batibull! Els veïns treuen cadires al carrer amb un enrenou de mil diables; els músics fan veure que afinen els instruments. Els nois fan rotllo a les noies que xisclen eixordadorament per donar i vendre. Els de la "Junta" vinga a donar ordres:—Tu, aquell llum no s'encén. Ei! que aquí està reservat, etc., etc.



Sing-Sing, ferit.

Africa Tropical», de la qual s'està esgotant la 2.^a edició.

El sarau ja fa mitja horeta que dura, hi ha molta de gent, el mot de "grandiós" és tanmateix una troballa. Unes veïnes, després de llarga estona, han pogut fer estadística de la gent balladora: vintitres noies i dinou nois. Quina gentada!

En acabar un ball, el noi gran de casa l'esparter, egregi iniciador d'aqueixa lluidíssima festa, fa tot satisfet a un seu company:—Que ens hem divertit. Oi? Ni mai que ho hagués esmentat! En aquell moment fa un llampec i el cel, que ja està bastant tapat, es va cobrint del tot. Després un altre llampec i un altre i un altre. Tots els sarauistes estant amb *l'ai al cor*. No serà res, diu el cansalader, home tan entès en astronomia com en Belles Arts. Efectivament no va ésser res.

Comencen de caure gotes, la gent

no en fa cabal, refiats del pronòstic optimista del cansalader. Les gotes esdevenen grosses com un forat d'aiguera, la gent comença a desconfiar. Les gotes s'han convertit en aiguat, i quines corredisses! Allà va aigua! La gent amb les cadires es fica per entrades i botigues; els músics enfunden eines atolondrats, salten de l'entramat i es refugien a casa l'esparter.

Continua la pluja amb gens de ganes de parar; alguna noia diu Parenostres a Sant Pere. Els nois treuen el cap pels portals i es diuen els uns als altres amb una tristesa gens dissimulada:—No amaina; i tanta de feina a guarnir-ho!

Continua, continua plovent. Adéu ball, adéu tot... l'aigua ha desfet les il·lusions com va desfent les penjarolles de paper...

JOSEP M. M. R.

LES CRÍTQUES

Ens proposem de reproduir els escrits que tractant de crítica i de tendències literàries es publiquen en mants periòdics. Creiem que tenen un singular interès, i més llur acoblament, àdhuc per al dia de demà poder-ne fer, qui sap, estudis. Passem per un moment literari d'una *intensitat crítica* notòria. No és estrany. Però veurem on anirem a parar; perquè tot podria ésser que ens vingués un enfit de crítica; és adir que les pomes es llancessin a doll a exercir crítica, crítica de crítiques i de tendències en perjudici és a dir en minvament de l'obra a criticar. Per ara ens va bé, i volem creure que tot sabrà resoldre-ho el nostre seny.

* * *

EL PROBLEMA DE LA CRÍTICA

Tenim o no tenim crítics? Heus ací el problema, com diria segurament un parodiador modern de Hamlet, sobre tot ara que està de moda "parodiar-lo modernament"; segons llegíem no fa gaire: un actor anglès qui representava la tragèdia shakespeariana, vestit amb monocle, amb smoking i fumant un egipci.

Cal, doncs, tornant al motiu que ens mou, cercar si tenim Crítics o no tenim Crítics, així, amb majúscula. Es una pura afirmació, comprovable molt fàcilment, que els crítics "actuant" no en satisfà cap. Ni Garcés, ni Montoliu, són els nostres crítics. Això, cercant l'opinió dels independents que són els que no han publicat encara, o des de fa molt temps.

Comprenem, però, tanmateix, que tres anys endarrera, un senyor amb una cultura mitjana i una mica de coneixements de literatura, amb una dosi de sentit comú, podia fer i actuar de crític literari a Catalunya sense gaires mals de cap i perill. Cinc o sis llibres cada mes, eren fàcilment païbles i comentables. Avui la cosa ha canviat

i un crític que hagi de fer de Crític, no pot ésser un literat que ho faci a estones perdudes, sinó que ha de fer professió de Crítica. Tomàs Garcés i Manuel de Montoliu, exerceixen la crítica des dels dos diaris catalans de Barcelona. Influeixen poderosament per aquest motiu, als lectors de Catalunya. Però Tomàs Garcés, acostuma a donar-nos unes notes líriques de crítica finíssima al vol dels llibres. Diríeu que insinua i prou mantes vegades. Notes de pessimisme o d'optimisme però, més líriques que crítiques. Garcés com a Crític no se'l pot afirmar ni negar; únicament se'l pot discutir.

No és però un Crític, per ara, dels que ens manquen.

Manuel de Montoliu, conservadurísim, ha col·locat la crítica a un nivell molt discutible com a "Crítica".

Cal, per exercir crítica tenir l'esperit obert a totes les tendències i a totes les renovacions; i discutir-les si es creu necessari, des del propi punt de mira; però no pas negar-les sistemàticament, pel sol fet d'estar-hi disformes. I això el senyor Montoliu, forces vegades no ho ha tingut en compte.

Però, no hi ha ningú més que faci crítica a Catalunya? I Farran i Mayoral, Carles Riba, Alexandre Plana, López Picó, Josep M.^a Capdevila, Esclansans i alguns altres? Tots han publicat treballs crítics força estimables i dignes de tenir-se en compte, en parlar de crítica. Però ha estat circumstancialment i no pas com una activitat, i encara alguns d'ells han emmudit fa temps com a crítics. Hi ha encara Domènec Guansé, de la "Revista de Catalunya" que ha publicat alguns treballs crítics ben estimables i esperançadors. I encara Octavi Saltor, qui en tots els estudis i notes, sobre literatura ha donat un to brillant i personal. Molts de tots els defectes principals de la crítica nostra són, creiem sincerament, per la manca de revistes literàries "independents", on els crítics

produeixin amb tota independència les anotacions que creguin pertinents. Es cert que no tenim encara, com deia Piu Dalmau el Sainte Beuve de la literatura catalana; o millor dit, no s'ha produït. Però podria ésser, molt bé que ja fos entre nosaltres, si no inèdit del tot, a mig desenrotllar.

Sigui d'una manera sigui d'un altra, avui a Catalunya ja s'han produït els crits d'independència necessària a tota literatura normal. L'esperit crític està ben orientat. Els grans sacerdots d'aquest culte no poden tardar a manifestar-se.

Però cal que reconeixem que totes les negacions que s'han fet contra l'autodidactisme, han estat injustificades. Allà on no hi havia escola, s'ha tingut de formar. Es possible que el Gran Crític català, sigui un gran autodidacte.

JULIÀ GUAL.

(De *Diari de Mataró*: Plana Literària, III, 27 agost 1926).

LA COLLA DELS REBENTAIRES

Davant de l'espectacle de la nostra literatura, només hi ha dues maneres de situar-se: al costat de la gent de seny i d'ordre, sota la fèrula dels dos o tres pontífexs màxims que porten la batuta de l'ajustat concert, o bé a l'altra banda, entre la colla dels que s'atreveixen a reaccionar davant de l'ordre de coses que tenim establert. Si us ajunteu als primers, els quals, dit sigui de pas, són els més i els que van millor peixats, no és probable que us passi res de mal. Us rebran amb un gentil acotament de testa i ben difícil serà que no trobin en vós alguna bona qualitat, sempre que no pretingueu de fer algun gall que desentoni en l'armònic conjunt. Això sí, naturalment, haureu d'acceptar el dogma de la colla, assabentar-vos dels tres o quatre prestigis indiscutibles, i emparar-vos ben bé de les idees de sèrie amb que sereu afavorit.

Ara, si teniu l'esperit una mica tabalot i poc amic, per tant de les rigideses vagament monàstiques, us trobareu més a pler entre els de la segona colla. Es probable, això sí, que la vostra decissió us reporti algun disgust. Sereu presentat als ulls de la gent com un home silvestre, carallot, protestaire empedernit, sense cap possibilitat sometenesca i amb una evident disposició per al conreu de la pornografia. Sobretot, sereu classificat sota una divisa tremendament vergonyant: la dels rebentaires.

Amb el mot rebentaire, però no us hi feu masses il·lusions. Es un mot parcial, de sentit limitat. Si us veieu amb cor d'aixecar la veu contra qualsevol dels fets o qualsevulla de les idees generalment acceptades, l'adjectiu de rebentaire us caurà implacablement al damunt. Ara, si el que aixeca la veu en to agressiu és un de l'altra banda, i ho fa contra alguna de les vostres tendències, aquell ja no és un rebentaire. Es, senzillament, un senyor que argumenta. La vostra, sempre serà crítica destructiva, al revés de la dels altres, que és constructiva.

Figureu-vos, per exemple, una mena de confraria que ha posat un "fielato" pel qual heu de passar, forçosament, si és que teniu interès en que la gent sàpiga que us dediqueu a la literatura. Allà no se us preguntarà si escriviu bé o escriviu malament. L'interessant és conèixer les vostres idees i pobre de vós si aquestes idees no són les que corren per la confraria. Ja esteu ben llest! Us ho perdonaran tot, tot, menys que us proposeu esvalotar-los el galliner. Si sou un ase, però un ase dòcil, molt serà que no us trobin correcte; si sou un pedant, per alguna banda us entrellucaran una mica d'erudició; i si tan neula, tan cursi, tan desgraciat sou, què diastre!, no cal pas desesperar-se: la presentació tipogràfica sempre serà un motiu d'elogi. Ara bé: figureu-vos que no sou ni ase, ni pedant,

(Segueix a la pàg. 14)

12. - EL BORINOT.

2.ª época.

Barcelona 30 de setiembre de 1865.

Núm. 1.

PRECIO DE SUSCRIPCION

Provincia, por un trimestre. 30 rs.
Extranjero y ultramar. 45 rs.

NOTA

La Trampa no admitirá suscripciones de provincias que no vayan giradas precisamente por medio de libranza a favor de su editor responsable D. José Espinosa.



PUNTOS DE SUSCRIPCION

Barcelona, Imprenta de Gómez e Inglada, calle de Girona, núm. 5, piso tercero

ADVERTENCIA

El tío Camorra admite toda clase de anuncios y comunicaciones que se le remitan para su inserción.

LA TRAMPA.

PERIÓDICO INOCENTE DE PURA RAZA.

No publiquen todos los sábados.

CRÓNICA TRAMPOSA.

Atregada que ha sido la alianza entre el Cólera morbo y el tío Camorra, vuelve La Trampa a saludar al público con la política cuera que sabrán ustedes caracterizar al periódico inocente.

El tío Camorra vuelve a la palestra. Esto que es una satisfacción para los amantes de la justicia, de la razón y de la verdad, desde luego podemos asegurar que hará reír como lloren en Francia a los enemigos del bien público.

Todo el mundo conoce ya al tío Camorra por su desenfado en el hablar. Decir la verdad a todo hecho viviente, cantante y plantado ha sido siempre su programa, y la verdad dirá a todo el que se separe de la verdadera sonda de la razón, de la justicia y de la moralidad.

Por lo tanto vista al Cristo, no decir luego no he sido, porque aquel ya se ha caído y el linierazo va listo.

Cual siempre seremos francos en publicar las verdades, como en zurrar necesidades tampoco seremos mancebos.

Porque para gente zorra y gente que desconfía la mejor filosofía es adorar con la parra.

El Cólera, las Cajas y el tío Camorra.

Ninguna ocasión más crítica para que el tío Camorra se desquite a su gusto que la triste situación porque estamos atravesando. Lo que es malo para el bilardo es bueno para el tío Camorra, dice el refrán.

El tío Camorra es hijo de las circunstancias lo mismo que los ladrones políticos.

El tío Camorra aprovecha toda clase de coyuntura que se le presenta para decir la verdad, la misma que los disonables y prestidigitadores se aprovechan de la falta de trabajo para explotar las necesidades de la clase proletaria.

Y a propósito de prestidigitadores: ¿cuántas víctimas no habrán huido para sustraerse a las garras de la humanidad durante la permanencia del caballero Asilicio en vuestros dominios?

Si está en una verdad aunque amarga, no lo es menos el desengaño que están dando a la sociedad, varias sociedades sal de crédito como anémonas y maracitas durante las actuales circunstancias.

De aquí trae el cólera su origen. Los explotadores de la buena fe, los que

comercian con la humanidad, los que venden su honor, su crédito y su conciencia por un puño de oro, los que miran con la mayor sangre fría a millares y millares de familias arruinadas por ellos, porque ellos los han estado, porque ellos las han sorprendido ofreciéndoles el tanto por ciento para luego levantarse con el tanto y la litopona como han hecho y están haciendo infinidad de cajas de imitaciones, todos estos lo que deseaban era un pretexto para alargar los plazos, y ya no podemos decirlos que para largarse con las imitaciones, porque de otro modo habrían tenido que apelar a la banca-rola, como vienen a hacer todo al fin y al cabo, como verán nuestros suscritores por la lista que iremos publicando de sociedades que han quebrado desapareciendo las imitaciones como por encanto. Lo cual no pasa de ser un robo hecho a mansalva y una estafa descarada.

Si, para estos ha sido utilísima la venta del caballero Asilicio en caso de que le llegasen entre nosotros, lo que dejamos en contemplación, a no ser que viaje de incógnito.

Para estos ha sido utilísimo el difundir el terror pánico para que los acreedores e imitaciones emigren a países de represión.

Para estos era utilísimo el que se pasasen hombres pagados con salarios por las calles sin saber de dónde salían ni a dónde iban, para que los acreedores huyesen, porque así convenía para no realizar sus pagos.

Y en una palabra, para los tramposos, explotadores y hombres de mala fe, es para

PALABRAS HUECAS.

El jefe del partido republicano posibilista, como si temiera hacer sus cantos de guerra a la Monarquía en su tan amado país, como si él, al fin y al cabo, de la más completa libertad para combatir todo lo que le estorba, se ha trasladado a la capital de la vecina República para, desde allí, manifestar al universo que son que sus palabras, una vez escapadas de sus labios, resuenan por todos los ámbitos del mundo, que las instituciones vigentes en España están a punto de desaparecer y que la sociedad española va rectamente hacia la república. Esta manifestación no es ninguna profecía nueva, por más que el señor Castelar se considere ser el primer profeta habido y por haber, no tiene más particularidad que la de que las palabras que pronuncia en París las prepara tanto, y para decirlos sus reglas de tanto aparato y de tanta competencia, que producen más o menos efecto en los que lo escuchan y en el pensamiento que domina a ciertos políticos de España.

Por lo que a nosotros toca, ningún cuidado nos dan las seguridades ni las amenazas del gran tribuno; pero si sería de desear que las armonías de su garganta, por más que sean armonías apaciguadas, en vez de detenerlas fuera de su patria las esparciesen en su país, que si se quiere poner frente a frente del Gobierno liberal, no diga que le desprecia su egoísmo, su benevolencia, que

sea franco y no hipócrita para que el Gobierno sepa hasta dónde alcanza su benevolencia y su patriotismo.

Que las reformas liberales y democráticas ofrecidas por el Gobierno del señor Sagasta, si bien alargan el camino para llegar a la República, están en la República del Sr. Castelar, le hacen su camino más cómodo, viable y seguro. Eso es lo que se ha de ver. Pidiendo al señor Castelar con sus discursos pronunciados en francés, adquirir simpatías en Francia? Justo pretensión. (Desa que en las altas esferas se mire al Gobierno del Sr. Sagasta como incompatible con la Monarquía y como irreconciliable con la dinastía porque orillan, según el señor Castelar, el camino para que este llegue a Olimpo de sus ambiciones? Nos parece que no lo ha de lograr, porque, precisamente, la Monarquía es la única institución que, asociada con la libertad, puede representar la institución conveniente a los intereses de toda clase de la Nación, a su fuerza y a su prestigio. La Monarquía constitucional y un Gobierno liberal son los que han de conjurar los conflictos y todas las tormentas políticas regenerando la Patria.

EN EL TEATRO.

En ningún pueblo que sea amante de su cultura y de su civilización se comen en el Teatro los abusos que con dolorosa frecuencia se lamentan en nuestro hermano Coliseo así en todas las temporadas teatrales. Y es que una par-

te insignificante de espectadores, dando que sus expresiones han de estar en armonía con la conveniencia, la utilidad y el provecho de los otros, despreciando que las funciones teatrales son una necesidad en la vida social de los pueblos, no permitiendo que el teatro sea un tiempo agradable forma, como, una transición en el tránsito, rehabilitación de cuerpo y el espíritu, y prestigios a los individuos a la sociabilidad y a la cultura, se permiten unos con sus gritos, sus ruidos y con sus manifestaciones humillantes perturbar el tranquilo goce de la generalidad del público durante el espectáculo, y otros animados de más brutales instintos se solazan en mortificar a los que ocupan determinadas localidades, tirándoles a distintas cosas desde el estir y a entender que son incompatibles de existir en toda reunión donde la conveniencia social, la cultura y la moral están tan bien manifestadas como cuando ellos no concurren al Teatro.

Hoy en ya de que algunos actores se entregan a se prestigios acrobáticos y ya que la Autoridad no cuenta con medios suficientes para privar semejantes abusos, se pretiene que todos los que de cultos se precian, no anden los inferiores del representante de la Ley, ya dando una fuerte lección al que se manifiesta insolente o perturbador, ya apoyando a los dependientes del Municipio o de orden público siempre que se vea en la precisión de tener que expulsar a un individuo del Teatro. No debe ni puede permitirse que los habitantes dignos y patrióticos se vean obligados a pagar

Segunda época.

Prezados de suscripción.
En Figueras, trimestre. 2 pesetas.
Fora de Figueras, id. 2 id. 50 cts.
Ultramar y Extramar. 4 id.
Pago adelantado.

Redacción.
CALLE ALVÁREZ DE CASTRO, NÚM. 4



Anuncios y Remedios.

A PRECIO CONVENCIONAL.

Los originales que se remitan, deben estar firmados y no se devolverán sin su consentimiento.

Administración.
CALLE ARRA, NÚMERO 12.

LA TRAMONTANA

PERIÓDICO MONARQUICO-CONSTITUCIONAL.

Año II.

Figueras 7 de Octubre de 1884.

Núm. 1.

Tamany: 37'5 X 26'5. — Any 1865. —

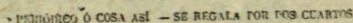
Impremta de Gómez i Inglada.

DIARIS, PERIODICS, REVISTES, BUTLLETINS, ETC.,

La Trampa. — Tamany de 37'5 X 26'5. Periòdic setmanal aparegut a Barcelona, no sabem la data. El número 1, però d' "època segona" va sortir el dia 30 de setembre de 1865. Es publicava els dissabtes. Consta de 4 pàgines, un trimestre, 30 rals; estranger i ultramar, 48 rals. Editor responsable: Josep Espinosa i Benlloch. Redacció: Cirés, 5, tercer. Impremta de Gómez i Inglada, c. Cirés, 5, tercer, Barcelona.

La Tramontana. — Tamany de 40 X 29. Periòdic setmanari aparegut a Figueres l'any 1885. Consta de 4 pàgines. Castellà. Monàrquico-Constitucional. Preus: Figueres, trimestre, 2 pesetes; fora, 2'50; estranger i ultramar, 6. Redacció, c. Alvàrez de Castro, 4. Impremta d'A. Garbi Matas, c. Alvàrez de Castro, 4, Figueres.

Los Monicacos. — Tamany de 38 X 27. Periòdic setmanari aparegut a



UNAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

14. - EL BORINOT.

ni neula, ni cursi, ni desgraciat, i que, al contrari, teniu un valor positiu, però, ai!, un valor positiu dels de l'altra banda; ja heu ben rebut. De descordat i d'immoral per amunt, us deixaran que cap més noia de bona família es veurà en cor de llegir res vostre.

JOSEP M.^a PLANAS.

(De *El Pla de Bages*, 3 setembre de 1926).

VOLVES

Traiem del llibre "Història de l'Hegemonia Catalana en la Política Espanyola", de Francesc Pujols (pàgina 238, vol. II) ço que segueix:

"Si Catalunya ha erigit un monument al Doctor Robert perquè va ser el primer diputat català que va exposar les aspiracions polítiques de la nostra terra en el Congrés espanyol, i a En Salmeron se li va dedicar el carrer major del barri de Gràcia per haver-se passat a les nostres files a l'època de la Solidaritat Catalana, no cal dir que a En Primo de Rivera, Catalunya li hauria de fer un obsequi molt més gran".

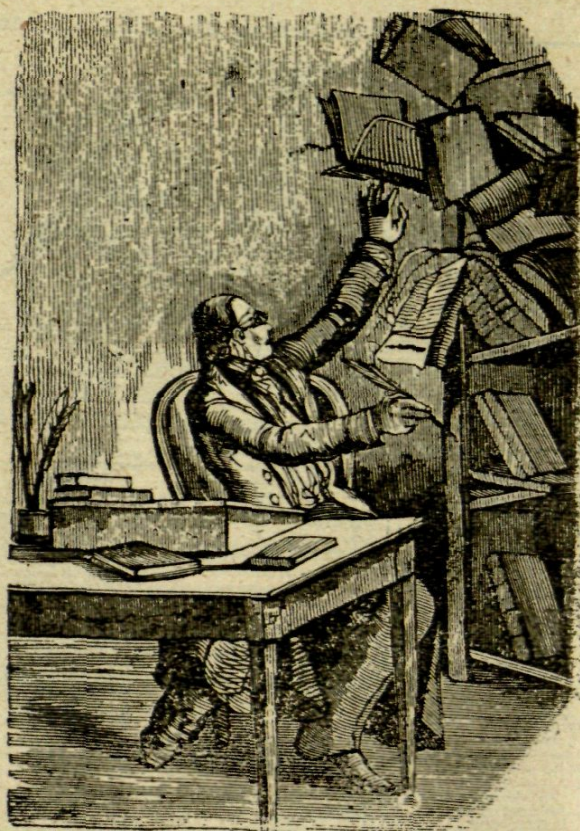
* * *

Llegim a *El Pla de Bages*, del dissabte, 4 de setembre:

"L'obra de Francesc Pujols "Història de l'Hegemonia Catalana en la política espanyola", com tothom sap, està obtenint un èxit tan brillant com merescut.

Cal advertir, però, que es tracta d'un èxit moral més que res més.

Sabem que el senyor Pujols ha rebut un besa-les-mans de Primo de Rivera agraïnt-li la remesa d'un exemplar del famós llibre".



Llibres & lletres

—"La Mirada", biblioteca de Sabadell, anuncia la publicació d'un volum contenint "les cent pitjors poesies de la literatura catalana".

—La Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona ha començat de publicar el "Diccionari Balari", fet de materials aplegats pel doctor Balari i Jovany i compilats per Manuel de Montoliu.

—S'ha publicat el llibre: "Memòries d'un llit de matrimoni", per Lluís Capdevila. Edicions Sirena, Barcelona.

«EL BORINOT»

és el
periòdic literari
de més circulació

AQUEST NUMERO

HA PASSAT PER LA CENSURA

PELS BELLS CARRERS DE MA CIUTAT

PATENTS I MARQUES

A. PASQUAL.—C. de Cent, 304, pral.

INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES

F. BONET.—València, 188

Llibres, els millors

EDITORIAL POLÍGLOTA.—Petritxol, 8

Instal·lacions elèctriques, aigua i gas
RAFAEL SALA.—Corts Catalanes, 451.

Pelleteria

LE RENARD.—Corts Catalanes, 614.

MATERIAL ESCOLAR I CIENTÍFIC

(SUC. ESTEVA MARATA). R. Univer., 7

Ceràmica i Rajoles

CASIMIR VICENS.—Tallers, 72.

RIBAS I FERRER. B. REGINA

Novelles escollides.—Muntaner, 65

Mantons Manila i Mantellines

C. FONT.—Call, 1.

Llaneria i Sederia

CASA PUIG.—Call, 9.

Camiseria.—Boqueria, 36 i 38

RODRIGUEZ & FERRER

EL BORINOT. - 15.

Articles Fotogràfics i Ràdio
PÉREZ I SÀBAT.—Fontanella, 18

Art. Fotogràfics i treb. de Laboratori
E. PICAZO.—Jovellanos, 4.

Articles fotogràfics i ràdio
V. CALDÉS ARÚS.—Salmerón, 140.

Articles Viatge i Pell
LA MUNDIAL.—Salmerón, 153.

ANTIGUITATS D'ART
Carrer del Call, 28, pral.

R. ABELLÓ.—Ronda S. Antoni, 48.
Làmpares menjador, des de 10'90

Cristalleria i Alumini
CASA ACAR.—Ronda S. Antonio, 60.

Taller d'OPTICA, J. PUIGORIOL.
Carrer Muntaner, 56

VULCANITZACIÓ DE NEUMÀTICS
A. Hernández.—Rosselló, 199.

Fàbrica de Làmpares Elèctriques
ALFONSO MAÑES.—Villarroel, 173 bis

GANIVETERIA ROCA
Plaça del Pi, núm. 3

CAMISERIA del "Liceo"
JOAN VALLVÉ.—Sant Pau, 3.

Pianos, harmòniums: venda i afina-
ció.—Planeta, 41—L. CAMPS ARNAU.

Sastreria Econòmica.—P. Padró, 14
Trajos a plassos i al comptat

Acadèmia Tall i Confecció per a
senyoretes.—Diputació, 222, pral. 1.^a

Electricitat. - Làmpares. - Motors
Menéndez Pelayo, 103 (G.)

Sastreria Guilemany, vestits i for-
mes tots preus. P. Sol, 8, t. 1451-G



SALA PARÉS

Establiments **MARAGALL**
Petritxol, 3 i 5 - BARCELONA

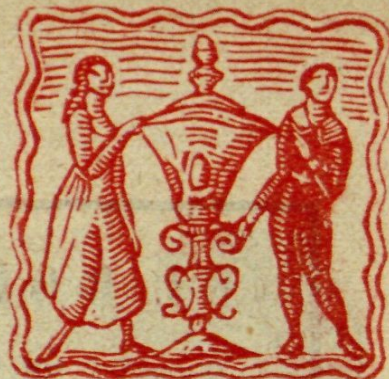
MOBLES FRADERA

Fradera i Ribas, s. enc.

Fabricació pròpia

Vendes a termes.
Condicions especials pel
pagament immediat.

Exposició, Despaitx i Tallers:
Calabria, 94 - Tel. 968-H
BARCELONA



RAMON SUNYER

JOIER

Corts Catalanes, n.º 663
Teléfon 813-S. P. - BARCELONA

**IGNASI FOLCH
I TORRES**

Una dona

Novel·la
contemporània



A TOTES
LES
LLIBRERIES

Preu:
3'50 ptes.

FOTOGRAVATS



TRICROMIAS-AUTOTIPIAS

CALÇATS

**ALFONS
RASPALL**

Es serveix
bé, bo
i a bon preu

Portaferriassa, 13
BARCELONA

LLÀTZER DE TORMES

el clàssic de l'humor
demaneu-lo a totes les llibreries **2**
Pessetes

Reirotgeria "El Marino"

EL MILLOR
RELOTGE
SUIS DE PRE-
CISSIO. Garan-
tit per 10 anys
i únic que du-
rant els cinc
primers
s'adoba
de franc en tota
mena de espal-
llament.



PER ENCARREGS:
JAUME ROCA,
Ordre, 136,
Sant Andreu.-
JOSEP TO-
RRUELLA,
Pipollés, 73,
St. Martí.
MERCE-
«Bell Ca-
prici», Carmel,
50, Les Corts.

CENTRAL I TALLER D'ADOBES:

Jaume Fonollosa, Canvis Vells, 8.
Bisuteria fina. - BARCELONA



Si els seus
ulls es
cansen pot
evitar-ho
consultant
l'òptic
profes-
sional

J. Ruiz Urrea
Ronda Sant Antoni, 61
No confongui el numero. - Entrada per l'escala.

FABRICA DE LLONGANISSES
a millor de la nostra terra
TELEFONS

A Seu d'Urgell, n.º 124
A Barcelona, n.º 2023
A Sitges, n.º 1383

Demaneu a tot arreu la marca

ELS PIRINEUS
Quingles i Escalor
CASTELLCIUTAT
(Seu d'Urgell)

15/172